

Received: 21.03.2020
Accepted: 17.06.2020
Published: 30.09.2020

Roczniki Administracji i Prawa
Annuals of The Administration and Law
2020, XX, z. 3: s. 193-208
ISSN: 1644-9126
DOI: 10.5604/01.3001.0014.4243
<https://rocznikiadministracjiiprawa.publisherspanel.com>

Wojciech Papis*
Nr ORCID: 0000-0001-9308-0019

PROBLEM OCHRONY DANYCH OSOBOWYCH W WYBORACH SAMORZĄDOWYCH W 2018 ROKU

THE PROBLEM OF PROTECTION OF PERSONAL DATA IN LOCAL GOVERNMENT ELECTIONS IN 2018

Streszczenie: Artykuł ten w zamierzeniu autora jest próbą dokonania przeglądu i oceny dostosowania przepisów szeroko rozumianego prawa wyborczego pod kątem skuteczności ochrony danych osobowych. Autor przedstawia w niniejszym opracowaniu, jak szeroki jest zakres danych osobowych gromadzonych w procesie wyborczym, a zarazem jak wiele operacji przetwarzania danych wykonuje się na gromadzonych w trakcie tego procesu danych. Wskazuje na niedoskonałości przepisów polegające na ich nieprecyzyjności, co może skutkować zmniejszeniem skuteczności działań mających na celu ochronę danych osobowych zarówno wyborców, jak i kandydatów w wyborach.

Słowa kluczowe: dane osobowe, interes publiczny, organy wyborcze, proces wyborczy, przetwarzanie danych, spis wyborców, rejestr wyborców, wybory, wykonywanie władzy publicznej

Summary: This article is intended by the author as an attempt to review and assess the adaptation of the provisions of broadly defined electoral law in terms of its adaptation and the effectiveness of personal data protection. The author indicates in this study how extensive the scope of personal data collected in the electoral process is, and also how many data processing operations are performed on the data collected during this process. It rises and indicates imperfections of regulations – more accurately, consisting in their imprecision, which may result in a decrease in the effectiveness of actions aimed at protecting personal data of both voters and candidates in elections.

Keywords: personal data, public interest, electoral authorities, electoral process, data processing, electoral roll, electoral register, elections, and exercise of public authority.

* mgr; Wyższa Szkoła Humanitas, Instytut Nauk Prawnych. Źródła finansowania publikacji: środki własne autora; e-mail: rokada1@wp.pl

WSTĘP

Wejście w życie Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE¹, które weszło do obrotu prawnego z dniem 24 maja 2016 roku, zaś stosowane jest od dnia 25 maja 2018 roku – zgodnie z art. 99 RODO, spowodowało wiele wątpliwości i obaw co do jego wpływu na wybory do samorządów lokalnych w 2018 roku, które odbyły się w dniu 21 października 2018 roku. W wielu publikacjach prasowych z tamtego okresu pojawiały się poważne wątpliwości co do wpływu RODO na sprawność przeprowadzenia wyborów². Zważywszy na wiele przepisów Kodeksu wyborczego³, wskazujących konieczność podania danych przez osoby biorące udział w różnych stadiach wyborów i w różnym charakterze, wątpliwości te były uzasadnione, tym bardziej że wejście w życie (stosowanie) przepisów RODO 25 maja 2018 roku w efekcie spowodowało praktyczny brak orzecznictwa oraz i skąpe piśmiennictwo w tym zakresie – zbyt krótki okres stosowania uniemożliwił wypracowanie poglądów doktryny.

Definicja „danych osobowych”, zawarta w art. 4 pkt 1 RODO, brzmi: „Dane osobowe oznaczają informacje o zidentyfikowanej lub możliwej do zidentyfikowania osobie fizycznej (osobie, której dane dotyczą); możliwa do zidentyfikowania osoba fizyczna to osoba, którą można bezpośrednio lub pośrednio zidentyfikować, w szczególności na podstawie identyfikatora takiego jak imię i nazwisko, numer identyfikacyjny, dane o lokalizacji, identyfikatora internetowego lub jeden bądź kilka szczególnych czynników określających fizyczną, fizjologiczną, genetyczną, psychiczną, ekonomiczną, kulturową lub społeczną tożsamość osoby fizycznej”.

Z przepisów Kodeksu wyborczego dotyczącego wyborów do samorządów lokalnych wynika, że komitety wyborcze (komitety wyborcze, które mogą zgłaszać kandydatów na radnych; komitet wyborczy partii politycznej, koalicyjny komitet wyborczy, komitet wyborczy organizacji, komitet wyborczy wyborców – art. 399 KodwybU), aby móc wziąć udział w wyborach, są obowiązane najpóźniej do 55 dni przed wyborami zawiadomić komisarza wyborczego o swoim utworzeniu. Na przykład zgodnie z art. 403 KodwybU komitet wyborczy wyborców, który zamierza zgłosić kandydatów w więcej niż jednym województwie, jest zobligowany w celu swojej rejestracji udziału w wyborach zebrać podpisy obywateli mających prawo wybierania w liczbie 1000 (art. 403 KodwybU). Jeżeli chodzi o zarejestrowanie list

¹ Dz. Urz. UE L 2016, nr 119, s. 1 – używany skrót: RODO.

² Por. wiadomości.gazeta.pl z dnia 17.10.2018 r., <https://www.gazetaprawna.pl>, *Wybory samorządowe: ochrona danych osobowych podczas głosowania* z dnia 9.10.2018 r.

³ Ustawa z dnia 5 stycznia 2011 r. – Kodeks wyborczy (Dz.U. z 2018 r., poz. 754, 1000, 1349 z 2019 r., poz. 273 – tekst jedn.) – używany skrót: KodwybU.

kandydatów, to tu w przypadku gminy liczącej powyżej 20 000 mieszkańców na każdą z list (w danym okręgu wyborczym na terenie gminy) należy zebrać minimum 150 podpisów obywateli uprawnionych do głosowania (art. 427 KodwybU).

Co do zawartości danych osobowych w wykazach osób popierających listę kandydatów, to kwestię tę reguluje Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 30 sierpnia 2002 roku „w sprawie wzoru wykazu osób popierających listę kandydatów do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw”⁴, w wykazie tym na każdej stronie podaje się nazwę listy kandydatów, imię i nazwisko kandydata; wykaz osób udzielających poparcia liście kandydatów wraz z ich danymi w postaci; imienia i nazwiska, numeru PESEL, adresu zamieszkania.

Jeżeli chodzi o listy kandydatów (przekazywane do gminnej komisji wyborczej – najpóźniej w 35 dniu przed dniem wyborów – art. 428 KodwybU) winny zawierać nazwiska i imiona kandydatów, oraz ich wiek, PESEL i miejsce zamieszkania, dane te (PESEL, adres zamieszkania) nie są widoczne na wykazach osób udzielających poparcia na listę kandydatów. W przypadku danych osobowych niezbędnych dla dokonania czynności rejestracyjnych wymienionych powyżej (rejestracja kandydatów komitetu wyborczego oraz wykaz osób udzielających poparcia liście kandydatów) – dane te obejmują: imię i nazwisko, adres oraz numer PESEL osoby (w jednym, jak i drugim przypadku). Zakres danych osobowych niezbędnych dla prawidłowego i zgodnego z prawem przeprowadzenia wyborów jest więc bardzo szeroki. Porównując ten zakres z definicją danych osobowych wynikającą z RODO, należy stwierdzić, że wypełnia on znamiona desygnatu tej definicji (danych osobowych).

Pozostaje jeszcze kwestia wyjaśnienia, czy czynności dokonywane przez różne podmioty uczestniczące w wyborach samorządowych mają znamię przetwarzania i administrowania danych. Odpowiadając na pytanie, sięgnąć należy do art. 4 pkt 2 RODO, w którym zdefiniowano pojęcie „przetwarzanie” – „Przetwarzanie oznacza operację lub zestaw operacji wykonywanych na danych osobowych lub zestawach danych osobowych w sposób niezautomatyzowany lub zautomatyzowany, taką jak zbieranie, utrwalanie, organizowanie, porządkowanie przechowywanie, adaptowanie lub modyfikowanie, pobieranie, przeglądanie, wykorzystywanie, ujawnianie poprzez przesłanie, rozpowszechnianie lub innego rodzaju udostępnianie, dopasowywanie lub łączenie, ograniczanie, usuwanie lub niszczenie”.

Nie ulega wątpliwości, że zakres czynności dokonywanych przez podmioty uczestniczące w procedurze wyborczej – wypełniają znamiona przetwarzania i administrowania danymi osobowymi. Podmiotami przetwarzającymi (zbierającymi) i administrującymi danymi osobowymi będą na tym etapie: komitet wyborczy wyborców, terytorialna (gminna) komisja wyborcza, która rejestruje kandydatów na radnych (art. 180 KodwybU) oraz pełnomocnik wyborczy, który dokonuje czynno-

⁴ Dz.U. z 2002 r., nr 139, poz. 1168.

ści przewidzianych przez Kodeks wyborczy. Zauważyć należy, że Kodeks wyborczy milczy na temat kto wypełnia zadania administratora danych i ewentualnie odpowiada za bezpieczeństwo tych danych.

DOPUSZCZALNOŚĆ PRZETWARZANIA DANYCH OSOBOWYCH BEZ ZGODY OSOBY, KTÓREJ DANE DOTYCZĄ WYNIKAJĄCA Z ROZPORZĄDZENIA RODO A PRZEDMIOT REGULACJI KODEKSU WYBORCZEGO ORAZ WYŁĄCZENIA PODMIOTOWE ODNOŚNIE DO STOSOWANIA PRZEPISÓW RODO

Na wstępie zauważyć należy, że zgodnie z art. 6 ust 1 lit. e odpowiadające prawu jest przetwarzanie danych osobowych, jeżeli jest ono niezbędne do wykonania zadania realizowanego w interesie publicznym lub w ramach sprawowania władzy publicznej. Doktryna w tym zakresie podkreśla: „Jeśli przetwarzanie jest niezbędne do wykonywania obowiązku prawnego ciążącego na administratorze, jak i wówczas, gdy jest niezbędne dla wykonania zadania realizowanego w interesie publicznym lub w ramach sprawowania władzy publicznej powierzonej administratorowi, konieczne staje się, by podstawa prawna takiego przetwarzania była określona w prawie Unii lub w prawie państwa członkowskiego, któremu podlega administrator. Przesłanka wymaga zatem określenia w przepisach niezbędności przetwarzania do wykonania zadania realizowanego w interesie publicznym bądź niezbędności przetwarzania w ramach sprawowania władzy publicznej powierzonej administratorowi”⁵.

Zaznaczyć trzeba, iż w RODO po raz pierwszy sformułowano pojęcie przetwarzania danych „w ramach sprawowania władzy publicznej”. Odnieść w tym miejscu należy z kolei interes władzy publicznej co do przetwarzania danych obywateli do dwóch zasad (gwarancji) Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej⁶. Pierwszą generalną gwarancją wynikającą z wolności obywatelskich jest ograniczenie możliwości gromadzenia, pozyskiwania czy udostępniania danych o obywatelach przez władze publiczne zgodnie z art. 51 Konstytucji RP. Ograniczenie to również dotyczy nakładania na obywatela obowiązku do ujawnienia tych danych. Drugą zasadą o charakterze gwarancji konstytucyjnej jest zasada proporcjonalności wyrażona wprost w art. 31 ust 3 Konstytucji RP, w której ustanowiono regułę, że ograniczenia konstytucyjnych wolności i praw mogą być stanowione wyłącznie w ustawie i wyłącznie wtedy, gdy są konieczne w demokratycznym państwie prawnym dla jego bezpieczeństwa lub ochrony porządku publicznego⁷. Nie ulega wątpliwości, że problem

⁵ M. Sakowska-Baryła (red.), *Ogólne rozporządzenie o ochronie danych osobowych – komentarz*, Warszawa 2018, s. 165.

⁶ Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 roku (Dz.U. z 1997 r., nr 78, poz. 483, z 2001 r., nr 28, poz. 319, z 2006 r., nr 200, poz. 1471 z 2009 r., nr 114, poz. 946 – tekst jedn.).

⁷ Por. P. Litwiński (red.), *Rozporządzenie UE w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w swobodnym przepływie takich danych – komentarz*, Warszawa 2018, s. 302.

wyborów jest zagadnieniem istotnym dla porządku publicznego, zaś nałożona Kodeksem wyborczym konieczność ujawniania przez obywateli swoich danych osobowych dla prawidłowego uczestniczenia w procesie przeprowadzania wyborów zachowuje zasadę proporcjonalności określoną w Konstytucji RP.

Omawiając kwestię obowiązku powołania Inspektora Ochrony Danych Osobowych, należy zauważyć, że RODO (art. 37 ust. 1 lit. c) w przypadku przetwarzania danych osobowych, gdy działalność jakiegokolwiek podmiotu polega na przetwarzaniu danych w dużych rozmiarach dotyczących tzw. szczególnych kategorii danych (charakter przedmiotowy przesłanki wynikający z art. 37 ust. 1 lit. c w zw. z art. 9 ust. 1 RODO)⁸, wymaga od tego podmiotu wyznaczenia Inspektora Ochrony Danych Osobowych. Innej podstawy powołania inspektora można się dopatrzeć w art. 37 ust. 1 lit. a RODO, gdzie wymagane jest powołanie Inspektora Danych Osobowych, gdy przetwarzania dokonują organ lub podmiot publiczny (przesłanka o charakterze podmiotowym).

Odnosząc to do zakresu Kodeksu wyborczego oraz danych dotyczących omawianego w artykule przypadku wyborów samorządowych, można dopatrzeć się takiego obowiązku zarówno w przypadku komitetów wyborczych, jak i terytorialnych komisji wyborczych, a na pewno w zakresie działalności urzędu gminy, choćby ze względu na obowiązki wynikające z art. 26 KodwybU co do sporządzenia spisu wyborców na podstawie rejestru wyborców prowadzonego w każdej gminie. W chwili obecnej brak regulacji szczegółowych, które dawałyby podstawę do wymagania od podmiotów biorących udział w wyborach (komitetów wyborczych, organów wyborczych) powoływania inspektorów danych osobowych, z drugiej strony należy się zastanowić, czy w przypadku wyborów samorządowych nie byłoby to nadmiernym obciążeniem dla komitetów wyborczych ze względu na konieczność posiadania wiedzy specjalistycznej w tej dziedzinie, co z kolei mogłoby się przełożyć na ograniczony dostęp osób do kandydowania w wyborach samorządowych. W celu wyjaśnienia pojęcia podmiotu publicznego w zakresie ochrony danych osobowych można przywołać następującą definicję: „W nauce prawa przyjmuje się, że zakresem pojęcia »organ administracji publicznej« objęte są organy administracji rządowej, organy samorządu terytorialnego oraz wszelkie podmioty wyposażone przez ustawę w kompetencje z zakresu administracji”⁹.

Zgodnie z art. 178 KodwybU, terytorialne komisje wyborcze (gminne i powiatowe komisje wyborcze) powołuje się najpóźniej w 40 dniu przed dniem wyborów, komisje te rejestrują kandydatów na radnych, a przypomnieć należy, że listy te zawierają nie tylko dane kandydatów, ale również dane osób, które udzieliły poparcia na te listy. Reasumując, należy stwierdzić, że po pierwsze, w tym przypadku spełnione są przesłanki do uznania tej czynności jako przetwarzanie danych osobowych,

⁸ Są to dane w postaci m.in. danych biometrycznych, światopoglądowych, poglądów politycznych.

⁹ P. Litwiński (red.), *Rozporządzenie UE w sprawie ochrony osób fizycznych...*, s. 558.

po drugie, wypełnione są znamiona które stawiają wobec podmiotu wymóg powołania Inspektora Ochrony Danych Osobowych, jednak pojawia się w tym miejscu problem – gminna (powiatowa) komisja wyborcza nie jest organem stałym, a powoływany na czas wyborów. W związku z tym komisję tę winien „obsługiwać” Inspektor Ochrony Danych Osobowych właściwy dla urzędu gminy, o czym znowu Kodeks wyborczy milczy, aczkolwiek w art. 156 KodwybU postanowiono, że obsługę i techniczno-materialne warunki pracy obwodowych i terytorialnych komisji wyborczych oraz wykonania zadań związanych z organizacją i przeprowadzeniem wyborów na obszarze gminy, powiatu lub województwa, zapewnia odpowiednio wójt, starosta lub marszałek województwa. Zaś co się tyczy urzędników wyborczych, to zgodnie z art. 191g KodwybU – Szef Krajowego Biura Wyborczego może zawrzeć z właściwym miejscowo wójtem porozumienie określające w szczególności warunki organizacyjno-administracyjne, techniczne oraz zasady pokrywania kosztów z tym związanych. W przepisie tym znalazło się odesłanie do odpowiedniego stosowania art. 156 § 1 zdanie 2, które dotyczy zapewnienia przez gminę odpowiedniego funkcjonowania obwodowych i terytorialnych komisji wyborczych.

Rozstrzygając ostatecznie kwestię stosowania RODO w działalności organów wyborczych, należy się odnieść do charakteru stałych i powoływanych w związku z zarządzonymi wyborami organów wyborczych. Organami wyborczymi stałymi są Państwowa Komisja Wyborcza i komisarze wyborczy (art. 152 § 1 KodwybU). Organami wyborczymi powoływanymi w związku z zarządzonymi wyborami są okręgowe, rejonowe, terytorialne oraz obwodowe komisje wyborcze (art. 152 § 2 KodwybU). Dlaczego jest to istotne dla rozważań niniejszego artykułu? Otóż zgodnie z art. 37 ust. 1 lit. a RODO wyłączone z obowiązku wyznaczenia Inspektora Ochrony Danych Osobowych są sądy w zakresie sprawowania przez nie wymiaru sprawiedliwości. Rodzi się więc pytanie, czy np. Państwowa Komisja Wyborcza w zakresie sprawowania swoich obowiązków nie jest organem sądowym? „Państwowa Komisja Wyborcza nie jest organem konstytucyjnym. Od wielu jednak lat jest podnoszony przez przedstawicieli doktryny prawniczej i praktyki wyborczej postulat uregulowania jej statusu prawnego w Konstytucji RP. [...] Państwowa Komisja Wyborcza jest organem państwowym usytuowanym najwyżej w strukturze administracji wyborczej w Polsce, niezależnym od innych władz państwowych, stałym i zawodowym. Ze względu na swój sędziowski skład i związaną z tym apolityczność, bezstronność i kompetencje gwarantuje przeprowadzenie wolnych i demokratycznych wyborów. Komisja nie jest jednakże organem typu sądowego. Ustrój, zadania i kompetencje Państwowej Komisji Wyborczej pozwalają na uznanie tego organu za organ ochrony i kontroli prawa”¹⁰. W związku z tym skoro Państwowa Komisja Wyborcza, będąca stałym organem wyborczym, nie może być uznana za organ sądowy, to tym bardziej

¹⁰ K. Czaplicki, B. Dauter, S. Jaworski, A. Kisielewicz, F. Rymarz, J. Zbieranek, *Kodeks wyborczy. Komentarz*, Warszawa 2018, s. 374.

nie mogą być za organ sądowy uznane pozostałe organy wyborcze, co uzasadnia po raz kolejny stosowanie przepisów RODO w procesie wyborów.

Należy rozpatrzyć jeszcze problem legalności przetwarzania danych osobowych w procesie wyborczym od strony wyrażenia zgody przez osobę udzielającą poparcia na listę kandydatów przez złożenie podpisu i dobrowolnego podania swoich danych. W art. 4 pkt 11 RODO zgodę osoby, której dane dotyczą, określono jako „dobrowolne, konkretne, świadome i jednoznaczne okazanie woli, którym osoba której dane dotyczą, w formie oświadczenia lub wyraźnego działania potwierdzającego, przyzwala na przetwarzanie dotyczących jej danych osobowych”. Wyraźnie podkreślono, że zgoda nie może nastąpić w sposób dorozumiany – jako „forma zgody”. W tym zakresie przepis wskazuje na formę oświadczenia wyraźnego działania potwierdzającego (ang. *clear affirmative action*), przyzwolenie na przetwarzanie dotyczących osoby danych osobowych. Jak podkreśla się w motywie 32, zgoda powinna być wyrażona w drodze jednoznacznej, potwierdzającej czynności, która wyraża odnoszące się do określonej sytuacji dobrowolne, świadome i jednoznaczne przyzwolenie osoby, której dane dotyczą, na przetwarzanie dotyczących jej danych osobowych i które ma np. formę pisemnego, elektronicznego lub ustnego oświadczenia¹¹. Nie może więc być mowy w przypadku złożenia podpisu obok swoich danych osobowych przez osobę na wykazie osób udzielających poparcia komitetowi wyborczemu – jako o wyrażeniu zgody na przetwarzanie danych w innym celu niż dla prawidłowego przeprowadzenia wyborów, dla stwierdzenia właściwego wypełnienia wymogów Kodeksu wyborczego przez komitet wyborczy.

OCHRONA DANYCH OSOBOWYCH ZGODNIE Z USTAWĄ Z DNIA 24 MAJA 2018 ROKU O OCHRONIE DANYCH OSOBOWYCH¹²

Odnosząc się do treści ustawy i jej konotacji z przepisami RODO, wskazać należy, że UODO precyzuje jego treść, dostosowując RODO do polskiego porządku prawnego (nie wyłączając stosowania RODO). Przykładem takiego rozwiązania jest art. 4 UODO, w którym wyłączono obowiązek administratora wykonującego zadania publiczne – podawania informacji dotyczących danych kontaktowych administratora danych osobowych (jeżeli nie zostały pozyskane od osoby, której dane te dotyczą), oraz o okresie, przez który dane te będą przechowywane, a także o przetwarzaniu danych w innych celach, do których zostały pozyskane (art. 14 RODO)¹³.

¹¹ M. Sakowska-Baryła (red.), *Ogólne rozporządzenie o ochronie...*, rozdział I, A. Nerka, Warszawa 2018, s. 120-121.

¹² Dz.U. z 2018 r., poz. 1000 – stosowany skrót: UODO.

¹³ Por. B. Marcinkowski (red.) *Ustawa o ochronie danych osobowych – komentarz*, Warszawa 2018, s. 31-32.

Zwraca uwagę okoliczność, iż w przypadku wyborów samorządowych, zgodnie z Kodeksem wyborczym, po pierwsze: dane osobowe są pozyskane od osoby, której dotyczą (osoba ta składa podpis w rubryce ze swoimi danymi, po drugie: dane te są składane wyłącznie dla celów przeprowadzenia wyborów i w żadnym innym celu nie mogą być wykorzystane. Warto zwrócić uwagę na art. 9 UODO, w którym wymienia się katalog podmiotów, które są obowiązane do wyznaczenie Inspektora Ochrony Danych Osobowych: „Ustawodawca nie zdecydował się rozszerzyć przedmiotowo katalogu podmiotów zobligowanych do powołania Inspektora, traktując katalog wymieniony w art. 37 ust. 1 RODO jako zapewniający dostateczną ochronę podmiotów danych”¹⁴.

W dalszym ciągu pozostaje więc aktualna kwestia problemu wyznaczenia Inspektora Ochrony Danych Osobowych dla terytorialnych komisji wyborczych według przepisów RODO. Można dostrzec jeszcze jeden przepis UODO, a mianowicie art. 3 ust. 1 pkt 1 UODO, w którym ustawodawca postanowił wyłączyć obowiązek wynikający art. 13 ust. 3 RODO polegający na zobligowaniu administratora danych do poinformowania osoby, której dane osobowe mają być przekazane w celu innym niż cel, w którym dane zostały zebrane, w przypadku gdy uniemożliwi lub znacząco utrudni to prawidłowe wykonanie zadania publicznego. Z sytuacją taką możemy mieć do czynienia w przypadku rozpatrywania przez sąd protestu wyborczego, w którym podniesiono zarzut np. sfalszowania podpisów na wykazach poparcia dla komitetu wyborczego. Dane zostały zebrane w celu udokumentowania udzielenia poparcia dla kandydatów ubiegających się o wybór z danej listy, zaś w efekcie dane te są przekazywane do sądu. Oczywiście zauważyć trzeba, że w takim przypadku osoby, których podpisy zostały sfalszowane, będą bezpośrednio zainteresowane rozstrzygnięciem, jednak inne osoby, które złożyły podpisy, już nie.

Podkreślić również należy, że nie ulega wątpliwości uzasadniony interes organów wyborczych co do prawidłowego wykonania zadania publicznego, jakim jest przeprowadzenie wyborów. W tym miejscu sięgnąć należy do problemu zdefiniowania pojęcia administratora wykonującego zadania publiczne na gruncie UODO: „Można zauważyć, że UODO nie definiuje pojęcia podmiotu publicznego czy też administratora danych wykonującego zadania publiczne. Jedynie w przepisach poświęconych powołaniu funkcji inspektora ochrony danych osobowych ustawodawca wskazał, że przez sformułowanie »organy i podmioty publiczne« należy rozumieć jednostki sektora finansów publicznych, instytuty badawcze, Narodowy Bank Polski. W celu dalszego zdefiniowania wyżej wymienionych pojęć należy sięgnąć do uregulowań sektorowych z zakresu administracji publicznej, w art. 5 § 2 pkt 3 Kodeksu Postępowania Administracyjnego¹⁵ zamieszczono definicję organu administracji publicznej, przez który rozumie się ministrów, centralne organy administra-

¹⁴ Ibidem, s. 42-43.

¹⁵ Ustawa z dnia 14 czerwca 1960 roku – Kodeks Postępowania Administracyjnego (Dz.U. z 2018 r., poz. 2096, z 2019 r., poz. 60 – tekst jedn.).

cji rządowej, wojewodów, działające w ich lub we własnym imieniu inne terenowe organy administracji rządowej (zespolonej i niezespolej), organy jednostek samorządu terytorialnego¹⁶.

Odnosząc to do przepisów Kodeksu Wyborczego na różnych etapach przeprowadzania wyborów, administratorami danych są kolejno: komitety wyborcze, terenowe komisje wyborcze (gminne), komisarze, urzędnicy wyborczy i dyrektor regionalnej delegatury Krajowego Biura Wyborczego.

OCHRONA DOKUMENTÓW Z WYBORÓW ZAWIERAJĄCYCH DANE OSOBOWE ORAZ INNYCH DANYCH NA PODSTAWIE PRZEPISÓW KODEKSU WYBORCZEGO

Poszukując przepisów, które chronią dane osobowe zawarte w dokumentach wytworzonych na potrzeby wyborów, zwrócić należy uwagę na regulacje prawne Kodeksu wyborczego, które stanowią procedurę postępowania z tymi dokumentami. Analizę problemu rozpocząć należy od przepisu art. 447 KodwybU, w którym postanowiono: „Przewodniczący Komisji Wyborczej przekazuje niezwłocznie Komisarzowi wyborczemu, w zapieczętowanym pakiecie, jeden egzemplarz protokołu z wyborów wraz z protokołami głosowania w obwodach głosowania, w trybie określonym przez Państwową Komisję Wyborczą”. Zaś w § 3 tegoż przepisu stanowi: „Pozostałe dokumenty z wyborów oraz pieczęć przewodniczący komisji wyborczej przekazuje w depozyt urzędnikowi wyborczemu”. Wyjaśnienia wymaga przede wszystkim pojęcie „pozostałych dokumentów” użyte w przepisie. Ustawodawca ma tu na myśli spis wyborców (sporządzony przez gminy na podstawie rejestru wyborców prowadzonego przez gminy – art. 18 i art. 26 KodwybU), dokumenty zgłoszenia list kandydatów, listy kandydatów zgłaszanych przez komitety wyborcze (art. 425 KodwybU), wykazy podpisów poparcia na listy kandydatów oraz materiały wyborcze, które na wniosek mężów zaufania zostają zakwalifikowane jako dokumenty z wyborów. Materiały wyborcze (art. 109 KodwybU) to każdy upubliczniony i utrwalony przekaz informacji mający związek z zarządzonymi wyborami. Zgodnie z definicją zakwalifikować jako materiały wyborcze należy przede wszystkim dokumenty komitetów wyborczych, jak i materiały zarejestrowane przy użyciu własnych urzędzeń rejestrujących przez mężów zaufania (art. 42 KodwybU). Mężowie zaufania wyznaczani są przez pełnomocników komitetów wyborczych (art. 103a KodwybU).

Wymienione powyżej listy (lista kandydatów oraz wykaz osób udzielających poparcia komitetowi wyborczemu) zawierają m.in. imiona i nazwiska, adresy oraz numery PESEL osób widniejących w listach i wykazach. Należy dodać, że w przypadku każdego kandydata w wyborach samorządowych do organów stanowiących

¹⁶ A. Dmochowska, A. Piotrowska *Ustawa o ochronie danych osobowych – komentarz*, Warszawa 2018, s. 10.

– będącego obywatelem polskim (również kandydata na wójta, burmistrza, prezydenta miasta) dołącza się jego oświadczenie, o którym mowa a art. 7 ust. 1 ustawy z dnia 18 października 2006 roku „o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944 – 1990 oraz treści tych dokumentów”¹⁷. Mowa w tym przepisie o obowiązku złożenia oświadczenia, dotyczącego pracy przez osoby w organach bezpieczeństwa państwa lub współpracy z tymi organami w okresie od dnia 22 lipca 1944 r. do dnia 31 lipca 1990 r.; oraz na podstawie art. 7 ust. 3a tej ustawy o ewentualnym złożeniu takiego oświadczenia o powyższej treści, uprzednio. Zważyć należy, że są to tzw. dane wrażliwe w przypadku pracy czy współpracy z ww. organami (art. 426 KodwybU).

Uzupełniając zakres danych, które wymagane są od kandydatów, wymienić należy jeszcze jeden obowiązek dotyczący złożenia oświadczenia dotyczącego „prawa wybieralności” w związku z brakiem skazania prawomocnym wyrokiem kandydata za przestępstwo umyślne ścigane z oskarżenia publicznego lub za przestępstwo skarbowe¹⁸.

Drugim pojęciem wymagającym wyjaśnienia jest organ wyborczy w postaci „urzędnika wyborczego”. Zgodnie z art. 191a KodwybU urzędników wyborczych powołuje w każdej gminie szef Krajowego Biura Wyborczego. Jakie obowiązki posiada urzędnik wyborczy w zakresie sprawowania pieczy nad depozytem w postaci dokumentów z wyborów, a w związku z tym ochroną danych osobowych w nich zawartych? W tym miejscu zwraca uwagę rozwiązanie prawne przyjęte w Kodeksie wyborczym, mianowicie w art. 191f KodwybU ustanowiono „delegację” dla Państwowej Komisji Wyborczej dla podjęcia uchwały szczegółowego zakresu zadań dla urzędników wyborczych w oparciu o przepis art. 191e KodwybU.

Zdaniem autora istnieje duża wątpliwość co do konstytucyjności tego rozwiązania w postaci jego zgodności z art. 87 ust. 1 Konstytucji RP (źródła powszechnie obowiązującego prawa – rozporządzenie) oraz art. 92 ust. 1 Konstytucji RP (organy upoważnione konstytucyjnie do wydawania rozporządzeń), poprzez uregulowanie materii ustawowej uchwałą, zamiast rozporządzeniem, oraz delegowanie uprawnienia w ustawie do wydania uchwały (która odpowiada materii właściwej dla regulacji rozporządzeniem) dla organu, który nie jest legitymowany konstytucyjnie do regulacji tego typu materii. Na poparcie tej tezy można przywołać słowa: „Rozporządzenia należą do źródeł prawa powszechnie obowiązującego. Miejsce rozporządzeń w hierarchii źródeł prawa jest konsekwencją ich funkcji. Są to akty podstawowe, a więc muszą być zgodne zarówno z ustawami, jak też z innymi aktami o mocy nadrzędnej wobec ustaw”¹⁹.

Można też dodać, że rozporządzenie jest aktem normatywnym powszechnie obowiązującym wchodzącym w skład zamkniętego katalogu źródeł prawa wymienionych

¹⁷ Dz.U. z 2019 r., poz. 430, 399, 447, 534 – tekst jednolity

¹⁸ Por. K. Czaplicki, B. Dauter, S. Jaworski, A. Kisielewicz, F. Rymarz, J. Zbieranek *Kodeks wyborczy...*, s. 425–426.

¹⁹ M. Safjan, L. Bosek *Konstytucja RP – komentarz*, tom II, Warszawa 2016, s. 176.

w art. 87 ust. 1 Konstytucji RP, zaś uchwała jest jedną z form stanowienia aktów prawa wewnętrznego. Stoi to w wyraźnej sprzeczności z przedmiotem (materią) regulacji Kodeksu wyborczego. Zakres zadań urzędników wyborczych (art. 191e § 1 KodwybU) wskazuje, że nie są to zadania wyłącznie wewnętrzne, ale o charakterze normatywnym. W związku z tym dziwi delegacja ustawowa do wydania przez Państwową Komisję Wyborczą w formie uchwały przepisów określających obowiązki urzędników wyborczych. Tym bardziej budzi zdumienie, że w uchwale tej ustalono zasady wynagradzania urzędników wyborczych, a także zasady zwalniania przez pracodawców urzędników wyborczych na czas wykonywania przez nich zadań wyborczych. Wydaje się, że w tym miejscu jest to materia wkraczająca w przepisy prawa pracy, która wymaga ustawowego uregulowania jako przedmiot regulacji stanowiący o wyłączności ustawowej. Zasadność powyższego twierdzenia można wywieść z norm konstytucyjnych, przede wszystkim z klauzuli generalnej art. 24 Konstytucji RP, stanowiącego o szczególnej ochronie pracy przez Rzeczpospolitą Polską, oraz art. 66 Konstytucji RP (prawo do bezpiecznych warunków pracy). Uchwała natomiast wyraźnie wkracza w sferę stosunku pracy – z art. 66 Konstytucji wynika wprost wyłączność regulacji ustawowej tego typu stosunków.

Ponadto uchwała, określając zadania urzędników wyborczych, wkracza – co do obowiązku przyjęcia i przechowania depozytu – w zakres ustawy o ochronie danych osobowych oraz RODO, co również nie pozostaje bez związku dla stwierdzenia konieczności regulacji ustawowej w tym zakresie i być może dodatkowo rozporządzenia (zważywszy na art. 51 ust. 5 Konstytucji RP wymagający dla ochrony prywatności formy regulacji ustawowej). „Przebieg prac legislacyjnych każe stwierdzić, że omawiane odesłanie ustawowe (art. 51 ust. 5 Konstytucji RP) stanowi reminiscencję dyskusji, które toczono były w trakcie tych prac. Nie ulega bowiem wątpliwości, że autonomia informacyjna jednostki, jako prawo konstytucyjne, może podlegać ograniczeniom jedynie rangi ustawowej (art. 31 ust. 3 Konstytucji RP). Nakaz prawodawczy wyrażony przez art. 51 ust. 5 Konstytucji RP można sprowadzić do nakazu ustawowego rozstrzygnięcia podstawowych zagadnień związanych z ochroną danych osobowych”²⁰.

Uchwała „w sprawie określenia szczegółowego zakresu zadań urzędników wyborczych, sposobu ich realizacji oraz zasad wynagradzania za ich realizację, a także zasad zwolnienia od pracy zawodowej na czas wykonywania obowiązków urzędnika wyborczego w wyborach organów jednostek samorządu terytorialnego”²¹ została podjęta w dniu 12 marca 2018 roku przez Państwową Komisję Wyborczą²². Uchwałę tę zmieniono następnie uchwałą PKW z dnia 26 marca 2018 roku, jednak zmiana ta dotyczyła wyłącznie liczby powoływanych urzędników wyborczych. W uchwa-

²⁰ M. Safjan, L. Bosek (red.), *Konstytucja RP. Komentarz art. 1 – 86*, tom I, Warszawa 2016, s. 1235.

²¹ M.P. z 2018 r., poz. 567.

²² Por. K. Czapllicki, B. Dauter, S. Jaworski, A. Kisielewicz, F. Rymarz, J. Zbieranek *Kodeks wyborczy...*, s. 468-472.

le tej jednym z zadań urzędników wyborczych jest „przyjęcie od przewodniczącego obwodowej komisji wyborczej ds. ustalenia wyników głosowania w obwodzie w depozyt dokumentów z głosowania, opakowań zbiorczych zawierających karty do głosowania oraz pieczęci komisji z obwodów utworzonych w kraju, w sposób określony odrębną uchwałą Państwowej Komisji Wyborczej”. Takiej uchwały sensu stricto nie podjęto w przedmiocie postępowania – co do przyjęcia w depozyt – z innymi dokumentami z wyborów. Przekazanie w depozyt – jak to określono w ustawie – „pozostałych dokumentów z wyborów” powoduje konieczność sprawowania pieczy nad nimi przez urzędnika wyborczego do momentu przekazania ich z kolei dyrektorowi właściwej miejscowo delegatury Krajowego Biura Wyborczego, co następuje z upływem 30 dni i nie później niż 90 dni od rozstrzygnięcia przez Sąd Najwyższy w sprawie ważności wyborów; wydania przez Sąd prawomocnych orzeczeń w sprawie ważności wyborów, a w przypadku wyborów, co do których nie wniesiono protestów – od upływu terminów zgłaszania protestów.

Kwestie powyżej omówione uregulowano Rozporządzeniem Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 11 października 2018 roku „w sprawie sposobu przekazywania, przechowywania i udostępniania dokumentów z wyborów”²³. Urzędnik wyborczy zgodnie z tym rozporządzeniem przechowuje dokumenty w sposób zapewniający ochronę danych osobowych w nich zawartych przed nieuprawnionym ujawnieniem.

Odnosząc się do powyższego rozporządzenia, na chwilę wrócić należy do art. 8 KodwybU, w którym ustanowiono delegację dla ministra właściwego do spraw kultury do wydania rozporządzenia – „art. 8 KodwybU stanowi realizację prawa do uzyskania informacji określonego w art. 61 Konstytucji RP”²⁴. W § 14 rozporządzenia postanowiono, że dokumenty z wyborów przechowywane w delegaturze Krajowego Biura Wyborczego udostępnia się osobie zainteresowanej w siedzibie tej delegatury do wglądu w obecności i pod nadzorem upoważnionego pracownika delegatury Krajowego Biura Wyborczego. Pewną wątpliwość budzi status „osoby zainteresowanej” – jaką legitymację jest obowiązana posiadać taka osoba? Czy będzie to osoba, której dane dotyczą, czy też osoba, która np. prowadzi badania naukowe – o tym zarówno ustawodawca, jak i wydający rozporządzenie milczą. Odnosząc powyższe do przepisów RODO – urzędnik wyborczy jest w tej sytuacji odpowiednikiem Inspektora Ochrony Danych Osobowych dla procesu wyborczego do momentu przekazania dokumentacji do dyrektora właściwej miejscowo delegatury Krajowego Biura Wyborczego.

Specyficznym uczestnikiem procedury wyborczej jest wspomniany już powyżej „mąż zaufania”. Jest to osoba biorąca udział w przeprowadzeniu wyborów. Zgodnie z art. 42 § 5 KodwybU mężowie zaufania mają prawo do rejestrowania czynności ob-

²³ Dz.U. z 2018 r., poz. 1995.

²⁴ B. Banaszak, *Kodeks wyborczy – komentarz*, Warszawa 2018, s. 17.

wodowych komisji wyborczych związanych z przeprowadzaniem wyborów. Nietrudno zakwalifikować te materiały w postaci np. utrwalonego kamerą smartfona obrazu i dźwięku jako materiały, które zawierają dane osobowe (wizerunek, głos członków obwodowych komisji wyborczych, a „przypadkowo” dane osobowe ze spisu wyborców). Odnosząc się do członków obwodowej komisji wyborczej, zaznaczyć należy, że ochrona ich wizerunku zgodnie z art. 81 ustawy z dnia 4 lutego 1994 roku o prawie autorskim i prawach pokrewnych²⁵ jest znacznie słabsza, ponieważ art. 81 ust. 2 pkt 1 prawa autorskiego stanowi, że nie wymaga zezwolenia upublicznienie wizerunku osoby powszechnie znanej, jeżeli wizerunek ten wykonano w związku z pełnieniem przez nią funkcji publicznych. „Ustawa zezwala na rozpowszechnianie wizerunków osób powszechnie znanych, jeśli wizerunki zostały wykonane w związku z pełnieniem przez nie funkcji publicznych, w szczególności politycznych, społecznych, zawodowych. W przepisach ustawy nie ma jednak definicji pojęcia »osoba powszechnie znana«. Przy ustalaniu przez sąd kręgu tych osób uwzględniane będą zapewne takie okoliczności, jak sprawowanie funkcji politycznych lub społecznych, popularność poza własnym środowiskiem ze względu na działalność zawodową, sportową, amatorską, hobbystyczną. Nie jest także wykluczone wprowadzenie przez sąd relatywizacji wymogu powszechnej znajomości danej osoby w zależności od kręgu odbiorców, do których jest adresowana dana forma rozpowszechniania wizerunku”²⁶.

Kodeks wyborczy nie odnosi się wprost do kwestii utrwalania danych osobowych – niejako przy okazji – wykonywania swoich zadań przez męża zaufania. „Należy zwrócić uwagę, że mężowie zaufania mają również prawo rejestracji wybranych działań komisji wyborczych. Zgodnie z art. 42 § 5 KodwybU począwszy od czynności kontrolnych związanych z urną wyborczą przez obwodową komisję wyborczą do spraw przeprowadzania głosowania w obwodzie do rozpoczęcia głosowania oraz od zamknięcia lokalu wyborczego do podpisania protokołu, czynności obwodowej komisji wyborczej do spraw ustalenia wyników głosowania w obwodzie w obwodach głosowania na obszarze kraju mogą być rejestrowane przez mężów zaufania”²⁷.

Zastrzec w tym miejscu należy, że zgodnie z Kodeksem wyborczym treść regulacji prawnych dotyczących mężów zaufania nie stanowi podstawy do ich uprawnienia do publikowania zarejestrowanego materiału w mediach społecznościowych²⁸. Kodeks wyborczy określa wyraźnie okres w którym możliwe jest utrwalanie przez mężów zaufania działań obwodowych komisji wyborczych – wskazując na okres do otwarcia lokali wyborczych dla wyborców oraz od zamknięcia lokali wyborczych dla wyborców, wykluczając możliwość rejestracji przebiegu samego głosowania jako gwarancję tajności głosowania.

²⁵ Dz.U. z 2018 r., poz. 1191, 1293, 1669, 2245, 2339 – tekst jedn.

²⁶ J. Barta, M. Czajkowska-Dąbrowska, Z. Cwiąkański, R. Markiewicz, E. Traple, *Ustawa o prawie autorskim i prawach pokrewnych* – komentarz, Dom Wydawniczy ABC 2003, s. 585.

²⁷ K. Czapliski, B. Dauter, S. Jaworski, A. Kisielewicz, F. Rymarz, J. Zbieranek *Kodeks wyborczy...*, s. 273.

²⁸ Ibidem, s. 165.

Ponownie w tym przypadku można dostrzec pewną lukę prawną w przepisach – dotyczy ona materiałów wyborczych, co do których nie ma wniosku męża zaufania do zakwalifikowania ich jako dokumentów z wyborów; decyzję co do ich dalszego losu pozostawiono w gestii męża zaufania. Wydaje się być to przeoczeniem ustawodawcy; zdaniem autora wymaga to uregulowania ustawowego. W tym miejscu należy zwrócić uwagę na jeszcze jeden aspekt bezpośrednio odnoszący się do kwestii utrwalania wizerunku osób, które uczestniczą czynnie w głosowaniu, oddając swój głos. Mianowicie ustawą z dnia 15 czerwca 2018 roku o zmianie ustawy – Kodeks wyborczy oraz niektórych innych ustaw²⁹ zmieniono Kodeks wyborczy poprzez uchylenie § 7 i 7a art. 52 KodwybU, które stanowiły o obowiązku transmitowania z lokalu wyborczego za pośrednictwem publicznie dostępnej sieci elektronicznego przekazywania danych, przebiegu głosowania, albo ich utrwalaniu. Zmiana ta była spowodowana koniecznością przystosowania przepisów Kodeksu wyborczego do RODO – transmitowanie i utrwalanie wyborów wiązało się przecież z utrwalaniem wizerunku osób głosujących w lokalu wyborczym i udostępnianiu go publicznie.

Warto jeszcze wspomnieć o problemie Inspektora Ochrony Danych Osobowych – na podstawie art. 37 RODO, w którym określono podmiotowo obowiązek powołania Inspektora Ochrony Danych Osobowych ze względu na przetwarzane danych osobowych przez organ lub podmiot publiczny: „Odnosząc powyższe do obowiązujących już uprzednio polskich przepisów w zakresie ochrony danych osobowych, można przyjąć, że zakres podmiotowy zastosowania obowiązku z art. 37 ust. 1 lit. a RODO odpowiada zakresowi stosowania ustawy, wskazanemu w art. 3 ust. 1 i 2 pkt 1 UODO, tj. organów państwowych, organów samorządu terytorialnego”³⁰. Z powyżej omawianych kwestii dotyczących przeprowadzenia wyborów samorządowych w gminie wynika, że organy wyborcze w postaci gminnych komisji wyborczych i urzędników wyborczych wykonują zadania związane z zabezpieczeniem dokumentów z wyborów. Przewodniczący komisji wyborczej przekazuje niezwłocznie komisarzowi wyborczemu, w zabezpieczonym pakiecie, jeden egzemplarz protokołu z wyborów wraz z protokołami głosowania w obwodach głosowania, w trybie określonym przez Państwową Komisję Wyborczą, pozostałe dokumenty z wyborów oraz pieczęć przewodniczący komisji wyborczej przekazuje w depozyt urzędnikowi wyborczemu (art. 447 KodwybU). Do czasu przekazania przez urzędnika wyborczego tych dokumentów dyrektorowi właściwej miejscowo delegatury Krajowego Biura Wyborczego – dokumenty te pozostają pod pieczęcią urzędnika wyborczego. Urzędnik wyborczy wykonuje swoje obowiązki wyłącznie w okresie wyborów, a w związku z tym nie ma opracowanych na własne potrzeby planu bezpieczeństwa ochrony danych osobowych, które zawarte są w dokumentach. Można z powyższej analizy wywieść wnioski, że urzędnik wyborczy winien współdziałać w tym zakresie z Inspektorem Ochrony Danych Osobowych w gminie. Ponownie zwrócić należy uwagę na brak konkretnego odniesienia się do tego problemu w Kodeksie wyborczym czy też aktach wykonawczych do KodwybU.

²⁹ Dz.U. z 2018 r., poz. 1349.

³⁰ P. Litwiński (red.), *Rozporządzenie UE w sprawie ochrony osób fizycznych...*, s. 558.

Na zakończenie omawiania przedmiotu ochrony danych osobowych, udostępniania tych danych – sięgnąć należy do innego aktu prawnego który reguluje sprawę udostępniania danych zawartych w rejestrze wyborców. W Rozporządzeniu Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 27 lipca 2017 roku „w sprawie rejestru wyborców oraz trybu przekazywania przez Rzeczpospolitą Polską innym państwom członkowskim Unii Europejskiej danych zawartych w tym rejestrze”³¹ uregulowano kwestię udostępniania danych osób będących obywatelami państw członkowskich Unii Europejskiej stale zamieszkujących na obszarze gminy (art. 18 § 9 KodwybU), którzy są uprawnieni do korzystania z praw wyborczych w Rzeczypospolitej Polskiej (prawo takie przysługuje obywatelom państw UE w wyborach do Parlamentu Europejskiego oraz organów stanowiących – rady gminy art. 10 §1 pkt 2 i 3 lit. a. Osoby te objęte są rejestrem wyborców prowadzonym przez gminę w części B; informację o umieszczeniu osoby w tej części rejestru wójt, prezydent miasta, burmistrz przesyła właściwemu wojewodzie, a wojewoda ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych. Minister właściwy do spraw wewnętrznych przesyła właściwym organom innych państw członkowskich nie później niż na 30 dni przed dniem wyborów (§ 8 Rozporządzenia). Na zasadzie tzw. „lustrzanego odbicia” informację taką przekazuje odpowiedni organ państwa Unii Europejskiej, dotyczącą obywatela polskiego głosującego na terenie tego państwa. Informacja ta ma znaczenie ze względu na zabezpieczenie przed „podwójnym” głosowaniem uprawnionego. Podobnie rzecz ma się przy skreśleniu osoby z rejestru wyborców. Również w tym przypadku nie ulega wątpliwości, że mamy do czynienia z czynnością przetwarzania danych zgodnie z definicją RODO.

PODSUMOWANIE

Podsumowując powyższe rozważania, należy powziąć konkluzję, że mimo stosunkowo niedługiego czasu obowiązywania RODO do momentu pierwszych wyborów pod rządami tych przepisów udało się dostosować zarówno przepisy prawa dotyczące samej materii ochrony danych osobowych do nowych wymagań, jak również przepisy Kodeksu wyborczego sprostały temu zadaniu. Obawy związane ze sprawnością przeprowadzenia wyborów samorządowych w 2018 roku okazały się nieuzasadnione. Należy jednak zauważyć pewne niedoskonałości wskazane w niniejszym artykule dotyczące nieprecyzyjności przepisów w zakresie ochrony danych osobowych wyborców. Wskazane wątpliwości co do niekonstytucyjności rozwiązań – zwłaszcza upoważnienia Państwowej Komisji Wyborczej do podjęcia uchwał dotyczących zakresu obowiązków urzędników wyborczych – polegające na regulacji w drodze uchwał materii, które nale-

³¹ Obwieszczenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 5 czerwca 2017 roku w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu Rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji w sprawie rejestru wyborców oraz trybu przekazywania przez Rzeczpospolitą Polską innym państwom członkowskim Unii Europejskiej danych zawartych w tym rejestrze” – Dz.U. z 2017 r., poz. 1316.

zało uregulować na podstawie delegacji ustawowej zawartej w ustawie Kodeks wyborczy w rozporządzeniu. Budzi to pewne obawy co do skuteczności działań mających na celu ochronę tak wrażliwych w każdym demokratycznym państwie prawnym dóbr osobistych, jakimi są dane osobowe.

W ramach postulatów *de lege ferenda* warto zastanowić się, czy nie znowelizować Kodeksu Wyborczego przez wprowadzenie w ustawie upoważnienia dla konstytucyjnego organu do wydania rozporządzenia, które regulowałoby materię postępowania i ochrony dokumentów pochodzących z wyborów przez wszystkie organy wyborcze, zarówno te stałe, jak i powoływane na czas ich przeprowadzenia. Rozważania niniejszego artykułu skłaniają do refleksji, która polega na konieczności postrzegania prawa jako systemu, i poruszone w artykule kwestie ochrony pracy, ochrony danych osobowych, procedura przeprowadzania wyborów do samorządu – z pozoru niemające ze sobą nic wspólnego, na kanwie prawa konstytucyjnego zaczynają się ze sobą łączyć i przenikać. Artykuł ten miał przede wszystkim na celu dokonanie przeglądu przepisów Kodeksu wyborczego dotyczących ochrony danych osobowych pod kątem ich zgodności ze sobą (właściwiej chyba można powiedzieć – spójności), może też stanowić materiał pomocniczy dla organów wyborczych w postępowaniu związanym z przeprowadzeniem wyborów w kontekście ochrony danych osobowych.

Bibliografia

- Banaszak B., *Kodeks wyborczy – komentarz*, Warszawa 2018.
- Barta J., Czajkowska-Dąbrowska M., Ćwiąkański Z., Markiewicz R., Traple E., *Ustawa o prawie autorskim i prawach pokrewnych – komentarz*, Dom Wydawniczy ABC, 2003.
- Czaplicki K., Dauter B., Jaworski S., Kisielewicz A., Rymarz F., Zbieranek J., *Kodeks wyborczy – komentarz*, Warszawa 2018.
- Dmochowska A., Piotrowska A., *Ustawa o ochronie danych osobowych – komentarz*, Warszawa 2018.
- Litwiński P. (red.), *Rozporządzenie UE w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i swobodnym przepływem takich danych – komentarz*, Warszawa 2018.
- Marcinkowski B. (red.), *Ustawa o ochronie danych osobowych – komentarz*, Warszawa 2018.
- Safjan M., Bosek L. *Konstytucja RP. Komentarz*, tom II, Warszawa 2016.
- Sakowska-Baryła M. (red.), *Ogólne rozporządzenie o ochronie danych osobowych – komentarz*, Warszawa 2018.